

Bemærkninger til forslaget

Godkendelsen af den nye FOFA-doktrin, som er sket på et møde fredag den 8. november 1984 i NATOs planlægningsgruppe på ambassadørplan, er endnu et eksempel på den uacceptable mangel på demokratisk og parlamentarisk kontrol med vidtrækkende beslutninger i NATO.

Af tidligere eksempler, hvor den demokratiske kontrol har været fraværende, kan nævnes indgåelsen af forstærkningsaftalerne og Danmarks involvering i NATOs atomstrategi.

Det har hele tiden været meningen, at en ny NATO-doktrin skulle gennemføres i al stilhed uden offentlighedens og parlamenternes indblanding.

Således kunne Weekendavisen fra den 9.-15. marts 1984 oplyse, at uden det offentlige røre om sagen ville forslaget til et nyt taktisk og operativt koncept – eller ny »doktrin« – være blevet vedtaget af militærkomiteen alene uden efterfølgende politisk godkendelse. Ifølge oberstløjtnant J. C. Essemanns udtalelser til Weekendavisen havde kun den megen presseomtale af konceptets offensive karakter nødvendiggjort politisk godkendelse. Den megen presseomtale var bl.a. affødt af oberst Helge Kroons bemærkelsesværdige artikel i Militært Tidsskrift om planerne for et offensivt fremskudt forsvar.

I begyndelsen forsøgte forsvarsministeren at benægte, hvad der foregik, men i marts lå det dog klart, at en ny doktrin var undervejs.

I slutningen af oktober kom det så frem, at NATOs stabschefer nu havde lagt sidste hånd på den nye doktrin, der bærer navnet »Follow-On-Forces-Attack« – FOFA.

Og som nævnt blev doktrinen så officiel NATO-politik på ambassadørmødet i NATOs planlægningsgruppe den 8. november 1984.

Selv om det altså lykkedes at få sagen frem i lyset i tide til, at forslagsstillerne vidste, hvad der foregik, har regeringen alligevel nægtet at inddrage folketinget og offentligheden i beslutningen.

Den nye doktrin kan få meget vidtrækkende og alvorlige konsekvenser, men hvor alvorlige er det

selvsagt umuligt fuldt ud at vurdere, da konceptet fortsat hemmeligholdes.

Det længste, forsvarsministeren har kunnet strække sig, er at overveje en begrænset orientering i det udenrigspolitiske nævn – altså en hemmelig orientering, se bl.a. svarene på spørgsmål S 610, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), forhandlingerne sp. 7574, og spørgsmål S 194.

Efter hvad der hidtil er sluppet ud om sagen, er et af hovedproblemerne i den nye doktrin, at den indeholder nogle af hovedelementerne fra den offensive USA-doktrin, Airland Battle, bl.a. det såkaldt dybe slag.

Det betyder bl.a., at doktrinen forudsætter udviklingen af en række offensive – og i øvrigt meget kostbare – våbensystemer, der kan spore og ramme modpartens styrker flere hundrede kilometer inde på modpartens territorium på et tidligt tidspunkt af en konfrontation med det formål at hindre disse styrker i at nå frem til fronten.

Derudover er en række spørgsmål uafklarede, bl.a. spørgsmålet om, hvilken rolle atomvåben og kemiske våben er tiltænkt. Disse våbentyper spiller en afgørende og fremskudt rolle i Airland Battle-doktrinen og den amerikanske felthåndbog Field Manual 100-5, Operations. De amerikanske styrker i Europa, bl.a. i Vesttyskland og også eventuelle forstærkningsstyrker til Danmark, vil efter alt at dømme blive ledet efter denne felthåndbog, som USA anser for at være i fuld overensstemmelse med NATOs strategi og doktriner.

I forsvarsministerens besvarelse af spørgsmål S 193 fra Albrechtsen (VS), Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 2369, oplyses:

»... at FOFA er blevet godkendt i NATO som et foreløbigt planlægningsinstrument. Der er imidlertid ikke – som af spørgeren anført – tale om nogen doktrin for militære operationer, hvorfor den ikke skal erstatte eller ændre gældende NATO-doktriner. Det drejer sig derimod om en vejledning for NATOs langsigtede planlægning for, hvorledes styrkerne i det integrerede forsvar kan udvikles, bl.a. i materielmæssig henseende, således